

**КРИТЕРІЙ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ ВАРІАНТІВ КЕРУВАННЯ
НЕСИМЕТРИЧНИМ РЕЖИМОМ, ЯКИЙ ЗМІНЮЄТЬСЯ В ЧАСІ**

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Обґрунтовано критерій ефективності для порівняльної оцінки керуючого впливу на несиметрію електричного режиму, який змінюється в часі.

Ключові слова: несиметричний режим, критерій ефективності.

Abstract

The efficiency criterion for comparative assessment of the control effect on the asymmetry of the electric regime, which changes over time, is substantiated.

Keyword: asymmetric mode, efficiency criterion.

Вступ

Оцінку результатів керування несиметричним режимом та порівняння ефективності різних варіантів керування можна робити маючи кількісний критерій, який охоплює динамічний режим в цілому. Оцінювати результати керування шляхом порівняння, наприклад, параметрів режиму для деякого дискретного моменту часу, очевидно, смислу немає. Для деякого моменту часу результати можуть бути кращими в порівнянні з вихідним режимом, а для іншого – навпаки, гіршими.

Метою даної роботи є обґрунтування кількісного критерію за яким можна оцінювати результати симетрування електричного режиму, який змінюється в часі

Результати дослідження

Як критерій порівняння при оцінюванні несиметричного режиму електричної мережі в процесі її експлуатації може бути прийнята величина сумарних збитків - U_{Σ} від складових зворотної послідовності режиму.

Даний критерій, хоча і чітко відображає мету керування несиметрією режиму, але описується досить складною функцією вектора управління з таких причин:

- для системи електропостачання промислового підприємства характерна велика кількість одиниць електрообладнання, що становить труднощі в оцінці збитків;
- величини коефіцієнтів несиметрії напруг в різних вузлах системи різні і змінюються в часі;
- в процесі експлуатації схема електромережі та її параметри можуть змінюватися, що призводить до зміни співвідношень між коефіцієнтами несиметрії напруг в різних вузлах схеми;
- для деяких електроспоживачів не установлені аналітичні функції технологічних збитків від несиметрії режиму.

Обґрунтовуючи критерій для порівняння несиметричних режимів, які змінюються в часі, необхідно прагнути до того, щоб він був простим, вимірювальним, а також таким, який дозволяє оцінювати вплив різних факторів на ефективність системи. Тому зручно перейти до оцінки будь-якого параметра режиму зворотної послідовності тільки в одному вузлі або вітки схеми електроживлення, зв'язаного функціонально залежністю з U_{Σ} . В усіх відомих наукових роботах, які є результатом дослідження збитків від несиметрії електричного режиму, встановлені аналітичні залежності окремих їх складових від коефіцієнта несиметрії напруг. Коефіцієнт несиметрії напруг – α_U , модуль вектора напруги зворотної послідовності – U_2 та струму I_2 зворотної послідовності зв'язані між собою лінійними співвідношеннями:

$$\alpha_U = \frac{U_2}{U_n} = \frac{I_2 Z_2}{U_n},$$

де U_2 та I_2 напруга та струм зворотної послідовності; Z_2 – опір струму зворотної послідовності; U_n – номінальна напруга.

При одному і тому ж рівні несиметрії I_2 характеризується більшими значеннями, ніж U_2 , і внаслідок цього може бути більш точно визначеним шляхом замірів фазних величин за допомогою найбільш поширених в системах електроживлення пристроїв телевимірювань. Тому доцільно вибрати за критерій оптимальності модуль струму I_2 . При зменшенні величини I_2 в лінії, що живить групу несиметричних навантажень, пропорційно зменшаться струми зворотної послідовності в усіх лініях схеми та рівень α_U в усіх вузлах системи електроживлення незалежно від її конфігурації та параметрів схеми на даний час (за умови, що в системі електроживлення тільки один вузол з несиметричними навантаженнями). Якщо в результаті деякого впливу $I_2 = 0$ (режим симетричний), то $U_\Sigma = 0$, а якщо вплив на I_2 не здійснюється, то U_Σ залишається незмінним.

В реальних промислових мережах струм I_2 змінюється в часі і в зв'язку з цим з'являється необхідність оцінювати симетруючий вплив на деякому інтервалі часу, а також давати кількісну оцінку якості оптимального управління несиметричним режимом в цілому. Мінімальні значення збитків, що пов'язані з несиметрією режиму, будуть мати місце на проміжку часу t_1 - t_2 якщо забезпечити умову:

$$J = \int_{t_1}^{t_2} I_2^k(X, t) dt \rightarrow \min, \quad (1)$$

де I_2^k - компенсований (з врахуванням впливу пристрою керування) струм зворотної послідовності в лінії, що живить групу несиметричних електроприймачів; X – вектор керування.

Критерій ефективності (1) має фізичний зміст. Він пропорційний додатковим втратам активної енергії, зумовлених струмом зворотної послідовності.

Висновок

Кількісну оцінку ефективності технічного рішення із симетрування електричного режиму можна виконати, керуючись аналітичним співвідношенням (1), яке може бути прийнятим за критерій ефективності при порівнянні можливих варіантів

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Терешкевич Л.Б. АСУ в електроспоживанні. / Л.Б. Терешкевич // Навчальний посібник. Вінниця, ВНТУ, 2016. – 129 с..

Андрій Іванович Боберський – студент групи ЕСЕ-19м, факультет електроенергетики та електромеханіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця;

Науковий керівник: **Леонід Борисович Терешкевич** – к.т.н., доцент, професор кафедри Електротехнічних систем електроспоживання та енергетичного менеджменту, Факультет електроенергетики та електромеханіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Andriy Bobersky - student of group ECE-19m, Faculty of Electrical Power Engineering and Electromechanics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia;

Supervisor: **Leonid Borisovich Tereshkevich** – Dr. Sc. (Eng), professor, professor of the Department of Electrotechnical Systems of Power Consumption and Energy Management, Faculty of Power Engineering and Electromechanics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.